

СОЛЯНІ ЖУПИ ДРОГОБИЦЬКОГО СТАРОСТВА У XVI – XVIII ст.

Солеварні промисли Прикарпаття давно стали об'єктом зацікавлення польських істориків. Розвиток солеваріння в XV – XVI ст. досліджували Я.Рутковський¹, Й.Дікер², Я.Турська³, у XVI – XVII ст. – В.Осуховський⁴. Однією з перших історію соляних жуп дрогобицького староства у XVI ст. вивчала Х.Полячкувна⁵. У працях описано джерельну базу та опубліковано джерела XVI – XVIII ст., присвячені окресленій проблемі. П.Куровский та Ф. Зачний⁶. В українській історіографії тему почали розробляти досить пізно, лише після приєднання Західної України до УРСР. У 60-х рр. XX ст. з'явилися праці Я.Ісаєвича з історії Дрогобича та солеварної промисловості Підкарпаття⁷, пізніше Б.Грабовецького, П.Сіреджука⁸, Ю.Гошка⁹. Більшість досліджень торкалися аналізу діяльності дрогобицьких жуп, тоді як солеваріння в решті сіл дрогобицького староства у XVI – XVIII ст. залишилося, здебільшого, поза увагою істориків.

Межі давнього Дрогобицького староства в XVI ст. були окреслені ще Х.Полячкувною, яка використала матеріали А.Яблоновського, а також люстрації 1566 і 1570 рр.¹⁰ Дослідниця також підкреслила, що місцеві староства Прикарпаття багаті на природні багатства: соляні джерела і ліси, довкола яких склалися міста як промислово-торгові центри¹¹. Крім міст, тут практично в кожному селі мешканці виварювали сіль. Відомо також, що Дрогобич був розташований на перехресті старих соляних доріг: наприклад, на півдні тягнувся “великий соляний тракт”, який йшов через Комарно і Щирець до Соляного Городка і до Львова, далі він прямував на Литву. Перші писемні згадки про виварювання солі в Дрогобичі сягають другої половини XIV ст., для довколишніх сіл вони збігаються з найдавнішими згадками про них в актових джерелах і відносять до кінця XIV – початку XV ст.

Перелік сіл Дрогобицького староства уміщений в різних джерелах, їх склад деколи змінювся. За люстрацією 1664-1665 рр., до староства входили села Раневичі, Болехівці, Модричі, Стебник, Станиля, Доброгостів, Губичі, Солець, Орів, Уличне, Тинів, Дерезичі¹² (назви подані за сучасною традицією). Відповідно, соляні жупи фіксуються в Стебнику, Модричах, Трускавці і Сольці. Тобто, з 12 сіл староства сіль виварювалася в 4-х. Насправді, жуп було набагато більше. Так, наприклад, потужна жупа знаходилася в Нагуєвичих, які входили до складу Самбірської економії, були жупи і в Станілі, Уличному та Дерезичих. У деяких селах одна половина солеварувального виробництва підпорядковувалась владі старости, друга – урядникові економії (наприклад, так було в Модричах).

Кілька слів слід сказати про організацію дрогобицької жупи, яка була однією з найбільших у Прикарпатті. З адміністративно-правових джерел XVI ст. найвідомішим є протокол люстрації міста 1564-1565 рр., опублікований вперше М.Грушевським¹³, перевиданий тепер польськими істориками¹⁴. Люстрація фіксує переважно показники

господарського розвитку регіону, згадувані у двох частинах джерела: перша містить опис староства, друга – солеварень.

Дрогобицька жупа мала 1 лан міських ґрунтів. Крім того, до неї було приписане с. Ковпець (Колпець), яке сплачувало стації 4,3 флор. Солеварний промисел склався із трьох великих королівських панв для виробництва дрібної солі. Солеварне виробництво не було монопольно-однотипним. Так, королівських черунів було 7, міських – 36 (вони не мали особливих пільг). Свою долю мали: намісник Святоюрівської парохії, два руських братства, плебан католицького костьола, міський війт, кошовий Павло, піджупник Войцех Бугрій. Крім того, фіксуються приватні господарства Мацея Клінського, Демка Корунки, а також виробництво солі на орендних засадах Леся Слотила, Ілька Слотила, Мацея Бугрія, Прохніка, Івана Занчовича.

Виділяються господарські споруди жупи: великий дім з городом, менший будинок, великий город. Серед працівників жупи згадуються: зварич, коваль, що опрацьовує панви, дроворуби, що рубали дерево для опалювання панв (панви опалювалися як деревом, так і соломою), набивачі, які набивали сіль в бочки, фурмани, що возили сіль на склад до Перемишля, слуги. Простежуються окремі цікаві деталі виробництва. Так, наприклад, панви “витиралися” житнім борошном.

Виробництво солі на дрогобицькій жупі включає і показники з Котівської, Ясеницької та Нагуєвицької солеварень. Воно становило 14 тис. бочок солі, з них 12 тис. везли до Перемишля, а звідти – в Бидгощ. З доходів соляного виробництва фінансувалися: перемишльська латинська капітула – 30 бочок, місіонери латинського костюлу – 14 бочок, перемишльський архидиякон – 10 бочок, замок м. Ярослава – 48 бочок. Цікаво, що транспортування солі до Бидгощі давало відчутні втрати – до 1 тис. бочок (при вантажних роботах, переїздах, переправах через ріки, пересипанні на складах).

На жупах у Дрогобичі і Самборі залишалось, як правило, 2560 бочок. З цих доходів фінансувалися: львівський архієпископ – 192 флор., кам'янецький латинський єпископ – 64 флор., львівський канонік – 80 флор., дрогобицький плебан – 12 флор., органіст місцевого костюла – 8 флор. Крім того, дрогобицький костюл одержував дохід з жупного лану у розмірі 2 флор. з урожаю жита, 40 грош. – з урожаю вівса. Піджупник одержував 27,6 флор., писар, що збирав мито, – 22 флор., писар, що збирав кошове, – 8 флор., ключник старостинського двору – 6,12 флор., двом кошовим виплачувалося 12,24 флор., бочковому писареві – 8 флор., двом службникам – 16 флор., візникам – 6,12 флор., опалювачеві – 4,24 флор., робітному парубкові – 6,12 флор., теслі – 6,12 флор., кухарці – 6,20 флор. Цим вичерпуються дані люстрації про бюджет жупи і, частково, міський.

Описовий матеріал до історії міста, почерпнутий з ревізії 1568 р., дещо іншого плану, хоча в ньому також багато інформації соціально-економічного характеру. У джерелі вміщено обширний опис міського господарства: жупи та її обслуговування, міської торгівлі, фільварку та його складових (рільництво, врожаї, городи, сіножаті, саджавки, обора та ін.).

Люстрація Дрогобича 1661-1665 рр. є найвідомішим джерелом XVII ст.¹⁵

Вважається, що прикарпатські поселення виникали довкола соляних джерел. Типовим прикладом може слугувати Трускавець – село, відоме з джерела 1425 р. З огляду на багаті довколишні ліси Трускавець поставляв дрова для потреб дрогобицької жупи. Найдавнішими згадками про наявність соляної ропи в околицях села є фіксація назви річки Солониця, а також вказівка розмежувального акту початку XVI ст. на те, що в броді річки Осничої на межі Трускавця і Тустанович була солоня вода.

Трускавецька солеварня/жупа фіксується в джерелах середини XVI ст. Так, за люстрацією 1564-1565 р., в описі жупного господарства Дрогобицького староства Трускавецька солеварня згадується в частині сплати податків за доходи (вона сплачувала орендного мита 220 флор. за рік)¹⁶. Скупою є також й інформація з ревізії 1568 р.: з жупного (сольного) “вікна” у Трускавці кошове сплачувалося разом з митом і становило 60 фл. Крім того, Трускавець поставляв дрова до Дрогобицької солеварні¹⁷. За люстрацією 1570 р., “сольна баня” Трускавця мала 30 веж і 20 чанів, мито з неї сплачувалося на користь дрогибицької жупи¹⁸. Думаю, що продуктивність місцевої солеварні знайшла частково відображення на сумі поборового/поголовного податку, який сплачувало село: в 1628 р. – 18 фл.¹⁹, у 1674 р. – 63 фл. (разом із Сольцем, де також діяла солеварня)²⁰.

За люстрацією 1664/1665 рр. за “суровицю” Трускавець сплачував мито з осілої чверті лану, а також з “кожної чверті” 4 бочки солі віддавалися на склад, тобто, в Дрогобич (з так званих “економічних черунів” старості належав кожний четвертий грош). Фіксується також певна залежність від модрицької жупи²¹.

За інвентарем 1732 р. чітко простежується технологія виробництва солі, яка, в порівнянні з описами XVI ст., практично не змінилася. Не помічаються зміни і в обладнанні Трускавецької солеварні. Вона складалася з двох скарбниць, дерев'яної з приганком на три кімнати і дві комори, та дерев'яної хати писаря. Сама вежа/криниця, з якої тягнули солянку, була також з дерева. Поруч знаходилися комора для солі і хата для зваричів, під одним дахом. Друга вежа, більша, також знаходилася в дерев'яному приміщенні. Біля неї також розміщувалася комора для солі і хата для зваричів. Керат, яким витягували солянку, був також у дерев'яному приміщенні, з шкіряними кошами і дерев'яною корбою, двома кадьми і малим коритом. Солянку виливали в ринви, по яких вона виливалася до старої та до нової панв. Дерев'яне обладнання швидко зношувалося, тому ревізори вказували на необхідність поправи²². Як відомо, саме в панвах виварювалася сіль²³.

Інвентар 1753 р. є найдокладнішим. Головне дерев'яне приміщення для виварювання солі називалося “броварем”. У ньому розміщувалася нова панва на 100 “ключів”, виготовлена рік тому (“черинова” панва, в якій роблять “стовпчасту” сіль); інша “стара” панва годилася хіба що на варіння солі на потреби старостинського замку; велика кадь для суровиці, комора для зберігання готової солі, кімната писаря, беднарська комора (де виготовлялися бочки для солі). Суровиця транспортувалася по ялинових коритах.

Поруч розміщувався “другий бровар” з панвою на 80 “ключів”, виготовленою 3 роки тому. Під одним дахом знаходилися підсобні приміщення, які не відрізнялися від описаних вище. Окремо стояла невелика хата для зварича – головного спеціаліста з технології виварювання солі.

Суровицю (ропу) витягували з так званого шибу/студня за допомогою ручного керату на дві дерев'яні корби, приміщення також було дерев'яне. Разом з тим, згадується і “кінь до керату”.

Управителі солеварні (так звані квотники, тобто, орендатори) мешкали в окремій хаті (скарбниці), яка мала кілька кімнат з кафельними печами. Поруч розміщувалася “стара” скарбничка.

Більша (стара) панва продукувала щодня 21-4 цебри солі, нова – 16-18, тижневий продукт вимірювався 720 цебрами. Річний продукт мав становити 28080 цебрів. З трьох цебрів виходило дві бочки солі. Цікаво, що трускавецька сіль вважалася серед старостинських жуп “найвідбірнішою”²⁴. Серед працівників жупи зустрічаються імена: генерального писаря Лейзора Йоновича, писаря другої панви Мошка Волчовича,

лісового писаря Геця Майоровича²⁵. Орендаторами жуп Дрогобицького староства були, як правило, багаті євреї, проте в описі 1753 р. зустрічається прізвище шляхтичів Хондзинських, резиденцію яких у Трускавці потрібно було відремонтувати²⁶. Я.Ісаєвич виокремлює орендатора Трускавецької жупи середини XVIII ст. Лейбу Зельмановича, який нещадно експлуатував місцевих робітників і завдав чимало прикроців всій громаді. Орендатор був сином знаменитого своїми безчинствами орендаря Дрогобицького староства Зельмана Вольфовича²⁷.

Наступний докладний інвентар датований 1757 р. Він також засвідчує, що виробництво знаходилося в оренді. Порівняно з 1753 р., жупа була добре відремонтована. Глибина нового студня сягала 43 м., однак цього було замало і тому майстри пробили бічну штольню. Для керату збудували нове приміщення, а територію жупи обнесли довкола парканом і обсадили вербами. Спорудили також дві брами з воротами: з заходу і з півдня²⁸.

Останній опис трускавецької жупи (з відомих) припадає на 1769 р. Ревізори виокремили панву на 121 ключ, три резиденції (для писаря, боднарів, зваричів), дві вежі, панву на 100 ключів, резиденцію для квотника, стайню, ще одну хатку для писаря²⁹. У 1772 р. орендаркою у Трускавці була якась В.Мажарич, з якою трапилася пригода: вона загубила 85 червоних злотих³⁰. Орендатором трускавецької солеварні 1772 р. був І.Мозес, сіль виварювалась у двох великих панвах, щотижня виварювали 336 бочок солі, яка вивозилася переважно на Холмщину³¹. За даними 1788 р., якими користувався В.Інкін, трускавецька жупа видобувала 10700 бочок солі³².

Цікавим і важливим є питання про локалізацію трускавецької жупи. Так, Я.Ісаєвич висунув припущення, що вона містилася в частині лісу, яка дістала в народі назву “Баньки”, за аналогією до слова баня – солеварня³³. Нам вдалося віднайти інформацію про те, що в другій половині XIX ст. ліс з такою назвою (тобто, урочище Баньки) розміщувався на межі між Трускавцем і Тустановичами. Сучасники були тоді переконані в тому, що це місце має сліди давньої жупи. Але такі ж сліди проглядалися в урочищі Понерлі (сучасні Помірки?), де начебто була колись церква³⁴.

Другою за обсягами виробництва після трускавецької жупи була модрицька. Село Модричі розташовувалося на південь від Дрогобича і у XVII ст. займало 9 ланів, з яких осілих – 2³⁵. У цьому селі знаходилася якісна суровиця і досить потужна жупа з двома вікнами. Відомості джерел XVI ст. про соляні промисли досить скупі, не містять описів, і з них можна лише судити про обсяги виробництва солі з суми поборового/поголовного податку, який сплачувало село в 1568 р. – 42 фл.³⁶ Більш докладними є адміністративно-правові джерела XVII ст., зокрема люстрація 1661-1665 рр. Згідно з нею більша частина солеварного виробництва модрицької жупи підпорядковувалась урядникові економії, менша – владі старости. В жупі розташовувався дерев'яний будинок писаря, що теж відносився до економії, та шість веж. До староства належала лише одна вежа з великою панвою, досить старою і знищеною орендарями, яка давала на рік близько 2 тис. бочок солі³⁷. Решта веж (одна економічна з великою панвою та чотири підданських, в яких стояло по одному черуну) підпорядковувалась урядникові економії і дрогобицький староста не мав права стягувати з них четвертий грош.

Досить цінним є повідомлення люстрації про собівартість видобутку солі. Затрати на виробництво однієї бочки становили 24 гроші, у т.ч. 15 – на дрова, 3 – на бочку, 2 – зваричу, 1,5 – працівникові, що наливав і виливав солянку, 1,5 – погоничу волів або коней та 1 грош писареві. Бочку продавали за злотий і один грош, тож прибуток становив 12 грошів з бочки³⁸.

Цікавою особливістю модрицької жупи середини XVII ст. є те, що керат приводився в дію волами, а не конями або руками селян, як було в більшості жуп.

В інвентарі 1732 в Модричах згадується лише одна дерев'яна вежа в доброму стані, з коморою на сіль та новою панвою на 100 ключів. У диспозиції до інвентаря дрогобицького староства 1753 р. міститься припис збудувати нову вежу, що і було зроблено в досить короткий термін, судячи з інвентаря 1757 р.³⁹

Детальний опис старої вежі містить інвентар 1753 р. Вона була покрита гонтом, частково оббита дранкою, стіни і дах потребували ремонту. З лівої сторони від входу знаходилася нова панва на 100 (з 1757 р. на 80⁴⁰) ключів, при ній велика кадь на солянку. З правої сторони – комора на сіль з дерев'яною підлогою. Одні двері з вежі виводили в комору, другі – у двір, де будувалася стайня.

Панва видавала від 31 до 37 бочок солі на тиждень, її заливали суровицею 12-13 разів. За 40 тижнів виварювали 480 панв, з яких виходило 16320 бочок (цей показник мажна вважати річним, оскільки панву виварювали на рік 40-43 тижні). Витрати на виварювання однієї панви були досить значними і становили 8 злотих і 20 грош., тому чистого прибутку вона давала 13000 бочок. Продавали бочку солі по 1 зл. 4 грош. – 1 зл. 6 гр. літом і по 1 зл, 15 грош. зимою (збільшувалися витрати на дрова).⁴¹

Інвентарі 1757 та 1769 рр. подають деякі відомості про новозбудовану між 1753-1757 рр. другу вежу. Вона виготовлена з дерева, крита гонтом, на захід від неї стояла комора розміром 13 на 15 ліктів, також шопа. Панва спочатку була на 100 ключів, пізніше замінена більшою – на 120 ключів.⁴²

Кілька слів про стебницьку жупу. Село Стебник у XVII ст. займало 9,5 ланів, з яких осілих було 3,5⁴³. Про соляні промисли у цьому селі в XVI ст. можна дізнатися з люстрації 1570 р., яка подає відомості про два соляних вікна, в одному з яких була солянка, в іншому – ні. Це джерело повідомляє також про варіння солі на черунах підданих, які спочатку сплачували до двору дрогобицького староости помірного від 1000 солі 13,5 грош., проте це мито разом з кошовим, пекарним, різничим а також стебницьку корчму і млин орендував якийсь львівський пан у 1569 р. за 600 зл.⁴⁴ Про панву у Стебнику джерела XVI ст. не згадують, хоча в люстрації 1661-1665 рр. говориться, що панва у цьому селі була завжди, хоч і знищена орендарями⁴⁵. Це джерело повідомляє також, що у XVII ст. в Стебнику одне вікно з водянистою солянкою низької якості, тому довго виварювалась і потребувало значної кількості дров. Як наслідок затрати на виробництво однієї бочки солі були вищими, аніж у Модричах і становили 26 грош⁴⁶. Згадується вежа і будинок писаря. Суровицю тягнули коловоротом на велику панву, що давала на рік 1600 бочок солі і весь прибуток належав дрогобицькому староості⁴⁷. Були також два черуни.

Адміністративно-правові джерела XVIII ст. містять докладні описи стебницької жупи, насамперед господарських споруд. Інвентар дрогобицького староства 1732 р. виділяє помешкання квотника з коморою, великий будинок з коморою, стайнею та хлівом під одним дахом, велику вежу з панвою на 100 ключів, а також малу вежу з скарбовим черуном. За жупою знаходилася ще одна новозбудована вежа з двома скарбовими черунами, двома кошами з залізними обручами для витягування солянки, новою ливною та каддю⁴⁸.

Інвентар 1753 р. дає уявлення про обсяги виробництва стебницької жупи у XVIII ст. Згадуються чотири вежі, в одній з яких розміщувалася нова велика панва на 100 “ключів”, виготовлена рік тому, в трьох інших – по черуну. Солянку тягнули кератом, який крутили троє коней: двоє постійно ходили, третій відпочивав. Одна панва давала 22 бочки солі, її виварювали на тиждень 12 разів. За 40 тижнів виходило 10560 бочок⁴⁹.

Інвентар дрогобицького староства 1757 р. фіксує суттєві зміни у стебницькій жупі. Насамперед, поставлено ще дві вежі з черунами під одним дахом та збудовано сушарню для виробництва запіканок – вареної солі, що пакувалася в малі бочки з одним дном, зверху сіль просто припікалася⁵⁰. Таким чином, між 1754-1756 рр. у дрогобицькому старостві вперше почали виробляти запіканки. Сушарня знаходилася справа від виходу з нової вежі, збудована з колод, покрита гонтом. При вході до неї стояла цегляна піч, над якою знаходилися два “пулапи” – крокви, пристосування з колод, на які клали бочки. На 1769 р. в цій сушарні стояло вже дві печі, над однією 11 пар кровь, над другою 6⁵¹.

Ще одне село, де виварювали сіль і про яке слід згадати, – Солець. Воно лежало на південному сході від Дрогобича і у XVII ст. займало 10 ланів, з яких осілих було 3⁵². Відомості джерел досить скупі. Інвентар 1568 р. фіксує там соляне вікно з двома вежами. Люстрація 1570 р. говорить про дві соляні жупи, здані в оренду, одна з двома вежами і одним черуном, друга (її називали Коссова) – з 20 вежами і 18 черунами. Аренда становила на рік відповідно 20 зл. та 22 зл. і 6 гр., сплачували також помірно – 4 зл. і 6 гр.⁵³.

Більш детальна інформація міститься в джерелах XVIII ст. Господарські споруди практично не відрізнялися від Модрицьких і Стебницьких, особливістю за винятком відсутності кінного керату – солянку тягнули руками. У першій половині XVIII ст. згадуються дві вежі з великою панвою на 100 ключів та черуном на 3 ключі. Інвентар дрогобицького староства 1753 р. дає уявлення про обсяги виробництва: одна панва давала 30 бочок солі, її виварювали на тиждень 15 разів. За 40 тижнів виходило 18000 бочок. Солецька жупа повинна була здати “на скарб” разом з трускавецькою 10 тис. бочок, трускавецька давала 6053, з солецької брали 3947⁵⁴. При наповненні “скарбових” бочок, у яких сіль доходила до королівського скарбу, наливанок (розхідок), тобто бочок, що використовувалися при виробництві, витрачалося майже у двічі більше, для Сільця це становило 6 тис. бочок. Отже, залишалось 12 тис, зважаючи на те, що до кожних 10 бочок наливанки додавали ще дві, прибуток становив 10 тис. бочок⁵⁵. За потужністю ця жупа перевершувала стебницьку.

Джерела XVI – XVIII ст. згадують про видобуток солі і в інших селах дрогобицького староства (зокрема в Станілі, Уличному та Дерезичах), проте відомості досить фрагментарні і не дають змоги намалювати хоча б приблизну картину соляного виробництва в цих селах.

Отже, у XVI – XVIII ст. виробництво солі в дрогобицькому старостві досягло високого, як на той час, рівня. Окрім Дрогобича, важливими центрами солеваріння виступали Трускавець, Модричі, Солець і Стебник. Протягом досліджуваного періоду обсяги виробництва постійно зростали, хоча технологія виварювання солі практично не мінлася. Продуктивність окремих жуп староства коливалася в межах 1,5-18 тис. бочок на рік і становила сумарно на 1753 р. 43560 бочок (найімовірніше вендичних)⁵⁶. Якщо взяти до уваги, що у 1768-1772 рр., за даними Я.Ісаєвича, обидві дрогобицькі жупи виробляли більше 50 тис. скарбових бочок⁵⁷, то можна стверджувати, що обсяг виробництва у селах староства становив близько половини обсягу виробництва самого Дрогобича – одного з найпотужніших солеварних центрів Прикарпаття.

¹ Rutkowski J. Z dziejów żup ruskich za Zygmunta Augusta. – Lwów, 1925; Його ж. Podział dochodów w żupach ruskich za Zygmunta Augusta. – Poznań, 1927.

² Dicker J. Górnictwo na Rusi Galickiej w XV w. i pierwszej połowie XVI w. // Rocznik Przemyski. – T.5. – 1924.

³ Turska J. Przemysł solny w woj. Ruskim w XVI w. // Spr. Tow. Nauk we Lwowie. – T. 8. – 1928.

⁴ Osuchowski W. Gospodarka solna na Rusi Halickiej od XVI do XVIII w. – Lwów, 1930.

⁵ Księga radziecka miasta Drohobycza 1542-1563. Z papierów pośmiertnych ś.p.Stefana Sochaniewicza, wydała Helena Polaczkówna. Zabytki Dziejowe. – Wydanie Tow. Nauk. we Lwowie. – T.IV. – Z.1. – Lwów, 1936.

⁶ Kurowski P., Zaczny F. Zupy starostwa dolińskiego i drohobyckiego: rewizje, lustracje, inwentarze i kontrakty z XVI – XVIII wieku. // Studia i materiały do dziejów żup solnych w Polsce. – T. XX. – Muzeum żup krakowskich Wieliczka, 1997.

⁷ Див. напр.: Ісасвич Я.Д. Солеварна промисловість Підкарпаття в епоху феодалізму // Нариси з історії техніки. – Вип. 7. – К, 1961. – С. 99-112; Його ж. До характеристики ремесла і торгівлі в Дрогобичі в 30-60-х роках XVIII ст. // З історії західноукраїнських земель. – Вип. 4. – К., 1960. – С. 30-39; Його ж. З історії Дрогобича XVI – XVIII ст. // Наукові записки Інституту суспільних наук Академії наук Української РСР. – К., 1961. – С. 3-35; Його ж. Солеваріння в Дрогобичі та його околицях // Дрогобицький краєзнавчий збірник. – Вип. VII. – Дрогобич, 2003.

⁸ Грабовецький Б.В., Сіреджук П.С. Солеварні промисли Прикарпаття // Народна творчість і етнографія. – 1985. – № 4. – С. 44-47.

⁹ Гошко Ю.Г. Промисли й торгівля в Українських Карпатах. XV – XIX ст. – К., 1991.

¹⁰ Księga radziecka miasta Drohobycza 1542-1563. – T.IV. – Z.1. – Lwów, 1936. – S. XI – XIV.

¹¹ Ibid. – S. XIII.

¹² Lustracja województw ruskiego, podolskiego i bełskiego 1564-1565. – Część II. – Wydali K.Chłapowski i H.Żytkowicz. – Warszawa, 2001. – S. 155-161.

¹³ Жерела до історії України-Руси. Під ред. М.Грушевського. – Т. I. – Львів, 1895. – С. 198-223.

¹⁴ Lustracja województw ruskiego, podolskiego i bełskiego 1564-1565. – Część II. – S. 195-206.

¹⁵ Lustracja województwa ruskiego 1661-1665. – Cz.1. – Ziemia przemyska i sanocka. – Wyd. K.Arlamowski, W.Karut. – Wrocław-Warszawa-Kraków, 1970.

¹⁶ Lustracja województw ruskiego, podolskiego i bełskiego. 1564-1565. – Cz.II. – S. 262.

¹⁷ Смуток І., Тимошенко Л. Інвентар Дрогобицького староства 1568 р. // Дрогобицький краєзнавчий збірник. – Вип. X. – Дрогобич, 2006. – С. 548.

¹⁸ Kurowski P., Zaczny F. Zupy starostwa dolińskiego i drohobyckiego: rewizje, lustracje, inwentarze i kontrakty z XVI – XVIII wieku. – S. 155; Інкін В. Вказ. праця. – С. 69.

¹⁹ Rejestr poborowy ziemi przemyskiej z 1628 roku. Wyd. Zdzisław Budzynski i Kazimierz Przybos. – T.I. – Cz.1. – Rzeszow, 1997. – S. 189.

²⁰ Rejestr pogłównego ziemi przemyskiej z 1674 roku. Wyd. Zdzisław Budzynski i Kazimierz Przybos. – T.I. – Cz.4. – Rzeszow, 2000. – S. 213.

²¹ Lustracja województwa ruskiego 1661-1665. – Cz. I. Ziemia przemyska i sanocka. – S. 158, 164.

²² Kurowski P., Zaczny F. Zupy starostwa dolińskiego i drohobyckiego: rewizje, lustracje, inwentarze i kontrakty z XVI – XVIII wieku. – S. 157-158.

²³ В українській історіографії технологія виробництва солі докладно описана Ю.Гошком. – Див.: Гошко Ю.Г. Промисли й торгівля в українських Карпатах. XV – XIX ст. – К., 1991. – С. 14-51.

²⁴ Kurowski P., Zaczny F. Zupy starostwa dolińskiego i drohobyckiego: rewizje, lustracje, inwentarze i kontrakty z XVI – XVIII wieku. – S. 162-163, 166-167.

²⁵ Ibid. – S. 170.

²⁶ Ibid. – S. 172.

- ²⁷ Ісаєвич Я. Трускавець // Історія міст і сіл Української РСР. Львівська обл. – С. 840.
- ²⁸ Kurowski P., Zaczny F. Zupy starostwa dolińskiego i drohobyckiego: rewizje, lustracje, inwentarze i kontrakty z XVI – XVIII wieku. – S. 174-176.
- ²⁹ Ibid. – S. 180-181.
- ³⁰ Гошко Ю. Звичаєве право населення українських Карпат та Прикарпаття XIV – XIX ст. – Львів, 1999. – С. 272.
- ³¹ Исаевич Я.Д., Сеньк Л.Т. Трускавец // История городов и сел Украинской ССР. Львовская обл. – С. 674.
- ³² Інкін В. Вказ. праця. – С. 83.
- ³³ Ісаєвич Я. Трускавець // Історія міст і сіл Української РСР. Львівська обл. – С. 840.
- ³⁴ Схиматисм Вего клира руского-католического Богом спасаемой епархии Перемышльской на год от рожд. Хр. 1879. – Перемышль, 1879. – С. 137.
- ³⁵ Lustracja województwa ruskiego 1661-1665. – Cz. I. Ziemia przemyska i sanocka. – S. 156.
- ³⁶ Смуток І., Тимошенко Л. Інвентар Дрогобицького староства 1568 р. // Дрогобицький краєзнавчий збірник. – Вип. X. – С. 542.
- ³⁷ Lustracja województwa ruskiego 1661-1665. – Cz. I. Ziemia przemyska i sanocka. – S. 163.
- ³⁸ Ibid.
- ³⁹ Kurowski P., Zaczny F. Zupy starostwa dolińskiego i drohobyckiego: rewizje, lustracje, inwentarze i kontrakty z XVI – XVIII wieku. – S. 173, 177.
- ⁴⁰ Ibid. – S. 178.
- ⁴¹ Ibid. – S. 167.
- ⁴² Ibid. – S. 177, 180.
- ⁴³ Lustracja województwa ruskiego 1661-1665. – Cz. I. Ziemia przemyska i sanocka. – S. 156.
- ⁴⁴ Kurowski P., Zaczny F. Zupy starostwa dolińskiego i drohobyckiego: rewizje, lustracje, inwentarze i kontrakty z XVI – XVIII wieku. – S. 156.
- ⁴⁵ Lustracja województwa ruskiego 1661-1665. – Cz. I. Ziemia przemyska i sanocka. – S. 163.
- ⁴⁶ Ibid.
- ⁴⁷ Ibid. – S. 163-164.
- ⁴⁸ Kurowski P., Zaczny F. Zupy starostwa dolińskiego i drohobyckiego: rewizje, lustracje, inwentarze i kontrakty z XVI – XVIII wieku. – S. 158-159.
- ⁴⁹ Ibid. – S. 168.
- ⁵⁰ Ibid. – S. 176.
- ⁵¹ Ibid. – S. 181.
- ⁵² Lustracja województwa ruskiego 1661-1665. – Cz. I. Ziemia przemyska i sanocka. – S. 159.
- ⁵³ Kurowski P., Zaczny F. Zupy starostwa dolińskiego i drohobyckiego: rewizje, lustracje, inwentarze i kontrakty z XVI – XVIII wieku. – S. 154-155.
- ⁵⁴ Ibid. – S. 168.
- ⁵⁵ Ibid.
- ⁵⁶ Ibid.
- ⁵⁷ Ісаєвич Я. Солеваріння в Дрогобичі та його околицях // Дрогобицький краєзнавчий збірник. – Вип. VII. – С. 117.

Тарас Батюк.

Соляні жупи Дрогобицького староства у XVI – XVIII ст.

У статті на основі аналізу адміністративно-правових джерел XVI – XVIII ст. робиться спроба дослідити стан солеварних промислів у Дрогобицькому старостві, зокрема у селах Трускавець, Модричі, Стебник та Солець.

Taras Batiuk.

**Hydrochloric mines of the Drohobych leaderhood
in the XVI th – XVIII th century.**

In the article on the basis of the analysis of administrative-right sources of the XVI th – XVIII th century the attempt to research the state of salt trades of the Drohobych leaderhood is done, including the villages of Truskavets', Modrychi, Stebnyk and Solets'.